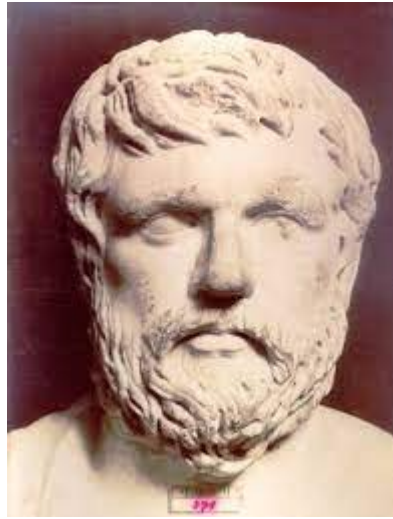

3^η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Ο Ξενοφών (430 π.Χ. - 355 π.Χ.) ήταν Αθηναίος ιστορικός συγγραφέας και σωκρατικός φιλόσοφος. Γιος του Γρύλλου από τον αρχαίο δήμο της Ερχίας (σημερινά Σπάτα), ανήκε κοινωνικά στην τάξη των ιππέων, και έδρασε πολιτικά ως ολιγαρχικός και φιλολάκων, φίλος δηλαδή των Σπαρτιατών. Μετά το 410 π.Χ. γνωρίστηκε με τον Σωκράτη και μπήκε στον κύκλο των μαθητών του.

ΚΕΙΜΕΝΟ: Ξενοφών, Απομνημονεύματα

Ἀθηναῖοι, ὥς καὶ οἱ ἑτέρας πόλεις κατοικοῦντες, πολλὰ ἐν τῷ βίῳ ἐπιτηδεύουσι, ἵνα τὰ ἀναγκαῖα πορίζωνται: Ναυσικύδης ναύκληρος ὢν περὶ τὴν τοῦ σώματος τροφήν ἑαυτῷ καὶ τοῖς οἰκείοις ἐσπούδαζε, τοῦτ' αὐτὸ δ' ἐποιοῦν Ξένων ὁ ἔμπορος καὶ Ξενοκλῆς ὁ κάπηλος. Πολύζηλος ἀπὸ ἀλφιτοποιίας ἑαυτὸν καὶ οἰκέτας ἔτρεφε, ἔτι δὲ πολλάκις τῇ πόλει ἐλειτούργει. Γλαύκων ὁ Χολαργεὺς ἐγεώργει καὶ βοῦς ἔτρεφε, Δημέας δὲ ἀπὸ χλαμυδουργίας διетρέφετο, Μεγαρέων δ' οἱ πλεῖστοι ἀπὸ ἐξωμυδοποιίας. Οὐκ ὀλίγοι τῶν πολιτῶν τέχνην τινὰ ἐξεμάνθανον, οἷον τὴν τῶν λιθοξόνων, κεραμέων, τεκτόνων, σκυτοτόμων, καὶ πλεῖστα ἐπιτήδεια τῷ βίῳ ἐξειργάζοντο.

ΑΠΟΔΟΣΗ: Οι Αθηναῖοι, όπως και αυτοί που κατοικούν στις άλλες πόλεις, ασκούν στη ζωή τους πολλά επαγγέλματα, για να εξασφαλίζουν τα αναγκαία: ο Ναυσικύδης, που ήταν ναυτικός, μεριμνούσε για τη συντήρηση του εαυτού του και των δικών του και το ίδιο ακριβώς έκανε ο Ξένων, ο έμπορος και ο Ξενοκλής, ο μικροπωλητής. Ο Πολύζηλος με την παρασκευή κριθάλευρου έτρεφε τον εαυτό του και τους οικιακούς του δούλους, ακόμα δε, πολλές φορές προσέφερε στην πόλη δημόσια υπηρεσία με δικά του χρήματα. Ο Γλαύκων από τον Χολαργό ήταν γεωργός και έτρεφε βόδια, ενώ ο Δημέας ζούσε από την τέχνη της κατασκευής χλαμύδων και οι περισσότεροι από τους Μεγαρείς από την τέχνη της κατασκευής εξωμίδων. Αρκετοί από τους πολίτες μάθαιναν καλά κάποια τέχνη, όπως αυτή του μαρμαρά, του κεραμέα, του μαραγκού, του τσαγκάρη και εξασφάλιζαν πάρα πολλά αναγκαία για τη ζωή.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- έτερος, έτέρα, έτερον = άλλος, άλλη, άλλο
επιτηδεύω = ασχολούμαι, ασκώ επάγγελμα
πορίζομαι = αποκτώ, εξασφαλίζω
ο ναύκληρος = ο ναυτικός, ο θαλασσινός
σπουδάζω = μεριμνώ
ο κάπηλος = ο μικροπωλητής
η αλφιτοποσία = η παρασκευή κριθάλευρου
ο οικέτης = ο οικιακός δούλος
πολλάκις = πολλές φορές
λειτουργώ = προσφέρω δημόσια υπηρεσία με δικά μου έξοδα
γεωργώ = καλλιεργώ τη γη
ο βους = το βόδι
η χλαμουργία = η τέχνη της κατασκευής χλαμύδων, ενδυμάτων
η εξωμιδοποσία = η τέχνη της κατασκευής εξωμίδων, ενδυμάτων με ακάλυπτους ώμους
εκμανθάνω = μαθαίνω καλά
ο λιθοξόος = ο τεχνίτης της πέτρας, ο μαρμαράς
ο κεραμεύς = ο τεχνίτης του πηλού
ο τέκτων = ο μαραγκός, ο οικοδόμος
ο σκυτοτόμος = ο βυρσοδέψης, ο τσαγκάρης
τα επιτήδεια = τα αναγκαία για τη ζωή

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Ποια επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων αναφέρονται στο κείμενο;

Στο κείμενο αναφέρονται τα εξής επαγγέλματα:

- ο ναύκληρος: ναυτικός, κυβερνήτης πλοίου, πλοιοκτήτης
- ο έμπορος: πωλητής αγαθών
- ο κάπηλος: μικροπωλητής
- ο αλφιτοποιός: παρασκευαστής κριθάλευρου, αρτοποιός
- ο γεωργός: καλλιεργητής γης
- ο κτηνοτρόφος: βοσκός
- ο χλαμουργός: κατασκευαστής ενδυμάτων, των χλαμύδων
- ο εξωμιδοποιός: κατασκευαστής ανδρικών ενδυμάτων, των εξωμίδων, που άφηναν ακάλυπτα χέρια και ώμους

ο λιθοξόος: τεχνίτης της πέτρας, μαρμαράς
ο κεραμοποιός: τεχνίτης του πηλού, κεραμοποιός, αγγειοπλάστης
ο τέκτονας: μαραγκός, οικοδόμος, αρχιτέκτονας, κατασκευαστής σπιτιών
ο σκυτοτόμος: βυρσοδέψης, τσαγκάρης

ΑΛΛΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Επαγγέλματα που αναφέρει ο Αριστοφάνης:

ο χαλκουργός: τεχνίτης του χαλκού, χαλκιάς
ο αγγειοπλάστης: κανατάς, κεραμιδάς
ο βυρσοδέψης: επεξεργαστής δερμάτων, ταμπάκης, τσαγκάρης
ο υποδηματοποιός: παπουτσής
ο λουτράρης: υπηρέτης στο λουτρό
ο αλευράς: μυλωνάς
ο τορνευτής: τεχνίτης ανάγλυφων έργων στο μάρμαρο και στον χαλκό
ο λυροποιός: κατασκευαστής λύρας, κιθάρας
ο ασπιδοπηγός: κατασκευαστής ασπίδων

Επαγγέλματα που αναφέρει ο Πλούταρχος:

ο ξυλουργός: τεχνίτης ξύλου
ο πλάστης: αυτός που έδινε σχήμα στον πηλό και στο κερί
ο χαλκουργός: τεχνίτης του χαλκού, χαλκιάς
ο λιθοξόος: τεχνίτης της πέτρας, μαρμαράς
ο βαφέας: αυτός που έβαφε, κυρίως αγγεία
ο τεχνίτης χρυσού ή ελεφαντόδοντου: χρυσοχόος
ο ζωγράφος, ο διακοσμητής: αυτός που ζωγράφιζε, διακοσμούσε αγγεία με ζωγραφιές
ο τορνευτής: τεχνίτης ανάγλυφων έργων σε μέταλλο ή ξύλο
ο έμπορος: πωλητής αγαθών
ο ναύτης: ναυτικός
ο πλοιοκτήτης: ιδιοκτήτης πλοίου
ο αμαξοποιός: κατασκευαστής αμαξιών
ο ζευγολάτης: αυτός που όργωνε με ζευγάρι ζώων, ο ζευγάς
ο ηνίοχος: οδηγός άμαξας
ο σκoiνοποιός: κατασκευαστής σκoiνιών
ο λιναράς: επεξεργαστής λιναριού
ο βυρσοδέψης: επεξεργαστής δερμάτων, ταμπάκης, τσαγκάρης
ο οδοποιός: κατασκευαστής δρόμων
ο μεταλλουργός, ο μεταλλωρύχος: επεξεργαστής μετάλλων
ο ανειδίκευτος εργάτης: εργάτης για κάθε εργασία, χωρίς ειδικότητα

2. Σε ποια επαγγέλματα διακρίθηκαν οι αρχαίοι Αθηναίοι εξαιτίας της αδυναμίας της αττικής γης να τους συντηρήσει; Ποια επαγγέλματα από το κείμενο σχετίζονται με αυτή τη δραστηριότητα;

Εξαιτίας της ιδιομορφίας του αττικού εδάφους, η γεωργική παραγωγή στην περιοχή ήταν πολύ φτωχή. Έτσι, οι Αθηναίοι στράφηκαν στη **θάλασσα** για εμπορικές δραστηριότητες, που τους εξασφάλιζαν απλόχερα τα απαραίτητα για τη ζωή τους. Έγιναν έμποροι, κάπηλοι και ναυτικοί και κυκλοφορούσαν τα προϊόντα τους στις θάλασσες της ευρύτερης περιοχής της Μεσογείου, πουλώνοντας τα σε γειτονικούς λαούς. Απαραίτητη ήταν γι' αυτό η βοήθεια του **αργυραμοιβού**, του σαράφη, επαγγελματία που άλλαζε τα νομίσματα των άλλων πόλεων με το αθηναϊκό τοπικό νόμισμα. Αυτό βέβαια όταν άρχισαν να χρησιμοποιούν χρήματα για τις συναλλαγές τους, γιατί τον πρώτο καιρό το εμπόριο ήταν **ανταλλακτικό** και δεν υπήρχαν χρήματα, αντάλλασσαν μόνο προϊόντα (π.χ. έδιναν ένα αγγείο και έπαιρναν ένα βόδι).

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

Ετυμολογία είναι ο κλάδος της Γλωσσολογίας που μελετά την προέλευση και τον σχηματισμό των λέξεων και έχει σκοπό την καλύτερη κατανόησή τους.

Οι λέξεις δημιουργούνται με 2 τρόπους:

1. ΠΑΡΑΓΩΓΗ

2. ΣΥΝΘΕΣΗ

1. Παραγωγή = Μία λέξη, που λέγεται **πρωτότυπη**, δημιουργεί μία άλλη λέξη, που λέγεται **παράγωγη**, με την προσθήκη μιας νέας κατάληξης, που λέγεται **παραγωγική κατάληξη**.

π.χ. **ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ**: σπουδ-ή

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΤΑΛΗΞΗ: -αζω

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΕΞΗ: σπουδ-άζω

Το θέμα από το οποίο δημιουργείται κάθε λέξη ονομάζεται **ρίζα**.

Η αρχική λέξη που δεν παράγεται από κάποια άλλη, αλλά σχηματίζεται απευθείας από κάποια ρίζα με την προσθήκη μιας κατάληξης λέγεται **ριζική**. π.χ. σπουδή

Οι λέξεις που προέρχονται από την ίδια ρίζα λέγονται **ομόρριζες**.

Ομόρριζες μπορεί να είναι απλές και σύνθετες λέξεις και έχουν, όπως λέμε, **ετυμολογική συγγένεια**. π.χ. σπουδή, σπουδάζω, σπουδαστής, ασπυδάστος, σπουδαγμένος

2. Σύνθεση = Δύο ή περισσότερες λέξεις ενώνονται και δημιουργούν μια νέα λέξη.

Η σύνθετη λέξη είναι σύνθεση απλών λέξεων. π.χ. κακός + καιρός= κακοκαιρία

Απλή λέγεται η λέξη που αποτελείται από ένα μόνο θέμα και μία απλή κατάληξη.

π.χ. κακός

Σύνθετη λέγεται η λέξη που αποτελείται από δύο θέματα και μία νέα κατάληξη.

π.χ. κακόμοιρος

Η λέξη που σχηματίζεται από περισσότερες από δύο λέξεις λέγεται **πολυσύνθετη**.

π.χ. μισοκακόμοιρος

Οι λέξεις που αποτελούν τη σύνθετη λέξη λέγονται **συνθετικά**.

π.χ. βραχόκηπος= βράχος: **α' συνθετικό**

κήπος: **β' συνθετικό**

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Ποιες από τις παρακάτω λέξεις είναι απλές και ποιες σύνθετες; Στις σύνθετες βρείτε τα συνθετικά τους:

ΛΕΞΗ	ΑΠΛΗ	ΣΥΝΘΕΤΗ	Α' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ	Β' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ
τρέφω				
πόλις				
βραχύβιος				
κωμόπολις				
βίος				
ανατρέφω				
εξωμιδοποιία				
χλαμυδουργία				
τέχνη				
κατοικώ				

2. Φτιάξτε παράγωγες λέξεις από τις παρακάτω:

τροφή:

στέγη:

μίσος:

πόλη:

μοίρα:

λόγος:

στάση:

σώμα:

παιδί:

τόπος:

σήμα:

δόξα:

μόνος:

3. Φτιάξτε σύνθετες λέξεις από τις παρακάτω:

πολύς+μηχανή:
χρώμα+σώμα:
λάχανο+κήπος:
μήλο+πίτα:
ξανθός+μαλλί:
λεμόνι+δάσος:
λευκός+χρυσός:
ανεβαίνω+κατεβαίνω:
ανάβω+σβήνω:
πηγαίνω+έρχομαι:
ζάχαρη+πλάθω:
κόσμημα+πουλώ:
αυτός+γνώση:
αυτός+κίνηση:
άλλος+θρησκεία:
άσπρος+μαύρος:
διά+γράφω:
από+φεύγω:
κατά+κρίνω:
προ+βλέπω:
άστρο+λόγος:
παιδί+τόπος:
πολύς+χρώμα:
απλός+ποιώ:
παρά+νόμος:
αντί+λόγος:
κακός+τρόπος:

4. Να βρείτε στα Νέα Ελληνικά ευτυμολογικά συγγενικές λέξεις με τις παρακάτω, όπως στο παράδειγμα:

έτερος = ετερότητα, ετερόγλωσσος, ετερόπτωτος, ετερόφωτος, ετεροκίνητος
πόρος =
ναύτης =
σπουδή =
οίκος =
λειτουργία =
μανθάνω =
λίθος =
στόχος =
πόλεμος =
φιλώ =
σφαίρα =
στροφή =
σώζω =
αστέρι =
πόλη =
γράφω =
βάλλω =
χρόνος =
βάση =
όραση =
παιδί =
κρίνω =
ημέρα =
δάσος =

ΤΟΝΙΣΜΟΣ

Τόνοι

Σε κάθε λέξη, επάνω στο φωνήεν ή στη δίφθογγο της συλλαβής που **τονίζεται**, σημειώνουμε έναν ορισμένο **τόνο**. Οι τόνοι είναι: η **οξεΐα** (´), η **βαρεΐα** (ˊ) και η **περισπωμένη** (˜).

- Η **οξεΐα** σημειώνεται πάνω από το φωνήεν της συλλαβής που προφέρεται σε υψηλότερο τόνο.
- Η **βαρεΐα** τονίζει μόνο τη λήγουσα, που προφέρεται σε χαμηλότερο τόνο, όταν δεν ακολουθεί σημείο στίξης.
- Η **περισπωμένη** [ή οξυβαρεΐα (^)] σημειώνεται μόνο σε μακρές συλλαβές, όταν ο ομιλητής πρέπει να ανεβάσει και αμέσως μετά να κατεβάσει τον τόνο της φωνής του κατά την προφορά του ίδιου φωνήεντος. Έτσι, η λέξη «βήμα» προφερόταν στην α.ε. «μπέεμα».

Πνεύματα

Κάθε λέξη που αρχίζει από φωνήεν ή δίφθογγο ή από το σύμφωνο ρ - παίρνει πάνω σε αυτό ένα πνεύμα. Τα πνεύματα είναι: η **ψιλή** (´) και η **δασεία** (ˊ).

- Οι περισσότερες λέξεις που αρχίζουν από φωνήεν ή δίφθογγο παίρνουν ψιλή.
- Η **δασεία** δηλώνονταν αρχικά με το γράμμα «Η» και προφερόταν σαν ένα αχνό «χ», περίπου όπως ο αγγλικός φθόγγος «h» (π.χ. στη λέξη «history»). Έτσι, όταν σε μια αρχαία επιγραφή διαβάζουμε «ΗΕΛΛΑΣ», μεταγράφουμε «Έλλάς».
- Στη *Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής* θα βρείτε τον κατάλογο με τις δασυνόμενες λέξεις. Εύκολα μπορείτε να θυμάστε ότι **δασύνονται πάντα το υ και το ρ**, όταν βρίσκονται στην **αρχή** μιας λέξης, π.χ. *ῥόδον, ὕδωρ* [2].

Οι πέντε βασικοί κανόνες τονισμού:

1. Όταν η **λήγουσα** είναι **μακρόχρονη**, **δεν τονίζεται η προπαραλήγουσα**, π.χ. *άνθρωπου*.
2. Μια **μακρόχρονη παραλήγουσα**, όταν τονίζεται, παίρνει **οξεΐα**, αν η **λήγουσα** είναι **μακρόχρονη**, π.χ. *μνήμη*.
3. Μια **μακρόχρονη παραλήγουσα**, όταν τονίζεται, παίρνει **περισπωμένη**, αν η **λήγουσα** είναι **βραχύχρονη**, π.χ. *μήλον, οἶκος*.
4. Η **προπαραλήγουσα** παίρνει πάντοτε **οξεΐα**, **ποτέ περισπωμένη**, π.χ. *ἄτομον*.
5. Μια **βραχύχρονη** συλλαβή παίρνει πάντοτε **οξεΐα**, **ποτέ περισπωμένη**, π.χ. *τόμος*.

[1] Ο όρος προέρχεται από τη λ. **ἔτυμον** (ουσιαστικοποιημένο ουδ. του αρχ. επιθ. *ἔτυμος* = αληθινός) και σημαίνει «αληθινή σημασία μιας λέξης σύμφωνα με την καταγωγή της».

[2] Επίσης, παρατηρήστε ότι οι ελληνικές λέξεις που δασύνονται αρχίζουν συνήθως από **h**, όταν μεταγράφονται σε ξένες γλώσσες π.χ. (αγγλ.) *Hellas, history (ἱστορία)*, *hero (ἥρωας)*, (γαλλ.) *Homère (Ὅμηρος)*, *hystérie (ὕστερία)*, (γερμ.) *Harmonie (ἁρμονία)*.

[3] Τόσο στην Αρχαία όσο και στη Νέα Ελληνική δε θα πρέπει να συγχέονται η **φωνή** και η **διάθεση** ενός ρήματος. Η **φωνή** είναι γραμματική κατηγορία που σχετίζεται με την κατάληξη του ρήματος, ενώ η **διάθεση** έχει να κάνει με τη σημασία του (βλ. σ. 87).

Παρατήρηση

Στη γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής συλλαβή με η, ω ή δίφθογγο είναι φύσει μακρά, ενώ συλλαβή με βραχύ που ακολουθείται από δύο ή περισσότερα σύμφωνα ή διπλό σύμφωνο είναι θέσει μακρά.

φύσει μακρά: *θήκη* θέσει μακρά: *ἄλλος, εχθρός*

Δασυνόμενες Λέξεις

Β'. Τα πνεύματα και η χρήση τους

1. Πνεύματα

44. Κάθε λέξη που αρχίζει από φωνήεν ή δίφθογγο ή από το σύμφωνο ρ παίρνει πάνω σ' αυτό ένα ιδιαίτερο σημάδι, που λέγεται **πνεύμα**.

45. Τα πνεύματα είναι δύο, η **ψιλή (')** και η **δασεία (')**: *ἄήρ, εἰκὼν - ἄγνός, εὐρίσκω· ῥέω*.

2. Λέξεις με ψιλή και λέξεις με δασεία

46. Από τις λέξεις που αρχίζουν από φωνήεν ή δίφθογγο οι περισσότερες παίρνουν ψιλή.

47. Δασύνονται (δηλ. παίρνουν δασεία) κανονικά:

1) Οι λέξεις που αρχίζουν από *υ* ή από *ρ*: *ὕβριζω, ῥόδον*.

2) Τα άρθρα *ὁ, ἡ, αἱ* και οι δεικτικές αντωνυμίες *ὁδε, ἥδε, οἶδε, αἶδε· οὗτος, αὕτη*.

3) Οι αναφορικές αντωνυμίες και τα αναφορικά επιρρήματα (εκτός από τα *ἐνθα, ἐνθεν*): *ὅς, ἥ, ὃ* κτλ. (βλ. § 240), *ὅπου, ὅθεν* κτλ. (βλ. § 363, α).

4) Οι τύποι της προσωπικής αντωνυμίας *ἡμεῖς, ἡμῶν* κτλ., *οὗ, οἷ, ἐ*, οι αντωνυμίες *ἕτερος, ἐκάτερος, ἕκαστος* και οι λέξεις που σχηματίζονται από αυτές (*ἡμέτερος, ἑαυτοῦ, ἐτέρωθεν, ἐκάστοτε* κτλ.).

5) Οι σύνδεσμοι *ἕως, ἡνίκα, ἵνα, ὅμως, ὁπότε, ὅπως, ὅτε, ὅτι, ὥς, ὥστε*.

6) Τα αριθμητικά *εἷς, ἓν, ἕξ, ἐπτά, ἑκατόν*· επίσης τα παράγωγα από αυτά: *ἐνδεκα, ἑξακόσιοι, ἑβδομήκοντα, ἑκατοντάκις* κτλ.

7) Οι ακόλουθες λέξεις (και όσες είναι παράγωγες από αυτές ή σύνθετες με α' συνθετικό τις λέξεις αυτές):

Α.- *ἄβρός, ἄγιος, ἄγνός, Ἄδης, ἄδρός, ἄθρόος* (στην αττική διάλεκτο), *αἶμα, Αἶμος, αἰρέω-ῶ, αἶ ἀλαῖ* (= η αλυκή), *ἄλας, Ἀλιάκμων*, γεν. -ονος, *Ἀλίαρτος, ἀλιεύω* (μτγν.), *Ἀλικαρνασσός, ἄλις* (= αρκετά), *ἀλίσκομαι-ἄλωσις, ἄλλομαι* (= πηδώ), *Ἀλόνησος, ἀλουργίς*, γεν. -ίδος (μτγν.), *ὁ ἄλς*, γεν. τοῦ ἄλός (= αλάτι· συχνά σε πληθ. *οἱ ἄλεις* = αλάτι, αλυκή), *ἡ ἄλς*, γεν. τῆς ἄλός (= θάλασσα), *ἄλτήρ*, πληθ. *ἄλτῆρες, ἄλυσις, ἡ ἄλως* (= αλώνι), *ἄμα*,

ἄμαξα, ἀμαρτάνω, ἄμιλλα, ἄμμα (= δέσιμο, κόμπος· από το ἄπτω), ἀνύτω (αλλά και ἀνύ(τ)ω), ἀπαλός, ἄπαξ, ἀπλοῦς, ἄπτω-ἄπτομαι, ἄρμα, ἀρμόζω, ἀρμονία, ἀρμός, ἄρπαξ - ἀρπάζω, ἀφή, ἀψίκορος, ἀψίς, γεν. -ῖδος.

Ε.- (Εβραῖος), τὸ ἔδος (= θρόνος, ναός, ἀγαλμα), ἔδρα, ἐδώλιον, ἔζομαι (= κάθομαι), εἰλόμην (αόρ. β' του αἰροῦμαι), εἵμαρται - εἵμαρμένη, εἵργνυμι και εἵργνύω (= εμποδίζω την ἔξοδο, κλείνω μέσα· ενώ εἵργω = εμποδίζω την εἴσοδο, αποκλείω), εἵρκτή, Ἐκάβη, ἐκάς (= μακριά), Ἐκάτη, ἐκών, Ἐλένη, Ἐλικών (γεν. -ῶνος), ἡ ἔλιξ, ἐλίττω (= τυλίγω, στρέφω), ἔλκος, ἔλκω (μεταγ. ἐλκύω), Ἑλλάς, Ἑλλην, ἡ ἔλμινς (γεν. -ινθος = σκουλήκι των εντέρων), τὸ ἔλος, ἔνεκα ἡ ἔνεκεν, ἐξῆς, ἔξω (μέλλ. του ρ. ἔχω), ἐορτή, ἔρκος (= φραγμός), ἔρμα, ἐρμηνεύω, Ἑρμῆς, ἔρπω, ἐσπέρα, ἔσπερος, ἐσπόμεν (αόρ. β' του ἔπομαι), ἐστιάω-ῶ, ἐταῖρος, ἔτοιμος και ἐτοιμός, εὐρίσκω, ἐφθός (= βραστός· για τα μέταλλα = καθαρισμένος με φωτιά, καθαρός), ἔψω (= βράζω), ἔωλος (= παλιός, ὄχι πρόσφατος), ἡ ἔως (= πρωί).

Η.- Ἡβη, ἡγέομαι -οῦμαι, ἡδομαι, ἡκιστα, ἡκω, ἡλιξ (= συνομήλικος, σύντροφος), Ἡλιαία, ἡλιος, ἡλος (= καρφί), ἡμέρα, ἡμερος, ἡμι- (αχώριστο μέρος), ἡμισυς, ἡ ἡνία και τὰ ἡνία (= χαλινός), ἡπαρ, Ἡρα, Ἡρακλῆς, Ἡρόδοτος, ἡρως, Ἡσίοδος, ἡσυχος, ἡττα, ἡττάομαι -ῶμαι, ἡττων, Ἡφαιστος.

Ι.- ἰδρύω, ἰδρώς, ἰέραξ, ἱερός, ἱήμι, ἱκανός, ἰκέτης, ἰκνέομαι -οῦμαι, ἰλάσκομαι, ἰλαρός, ἰλεως, ἰμάς, ἰμάτιον, ἱμερος (= πόθος), ἵππος, (μεταγεν. ἵπταμαι), ἴστημι, ἰστός - ἰστίον, ἱστορία, ἱστορέω -ῶ, ἴστωρ (γεν. -ορος = ἐμπειρος, γνώστης).

Ο.- ὀδός, ὀλκός (= πλοίο που ρυμουλκεῖται, φορτηγό), ὀλκή (= ἔλξη, εισπνοή, βάρος), ὁ ὀλκός (= μηχανήμα με το οποίο ἐσερναν τα πλοία, λουρί, χαλινός, τροχιά, αυλάκι), ὄλμος, ὄλος, ὄρμαθός, ὄρμή, ὁ ὄρμος, ὁ ὄρος, τὸ ὄριον, ὀρίζω, ὀράω -ῶ, ὄσιος.

Ω.- ὦρα, ὠραῖος, ὠριμος.

3. Θέση του τόνου και του πνεύματος

48. α) Στα απλά φωνήεντα και τους καταχρηστικούς διφθόγγους, όταν γράφονται με μικρά γράμματα, ο τόνος ἡ το πνεῦμα σημειώνεται ἀπό πάνω:

ἀρετή, ἐορτή, τῷ ἀνθρώπῳ, ἡώς, ὠδεῖον· όταν εἶναι κεφαλαία, σημειώνεται εμπρός και προς τα πάνω: Ἀθηνᾶ, Ἑλλάς, Ἡώς, Ὡδεῖον ἡ Ὠδεῖον.

β) Στους κύριους διφθόγγους ο τόνος ἡ το πνεῦμα σημειώνεται πάνω στο δεύτερο φωνήεν: αὐτός, αἰρετός, εὐρίσκω, ναύτης, σφαῖρα, Αἰγεύς.

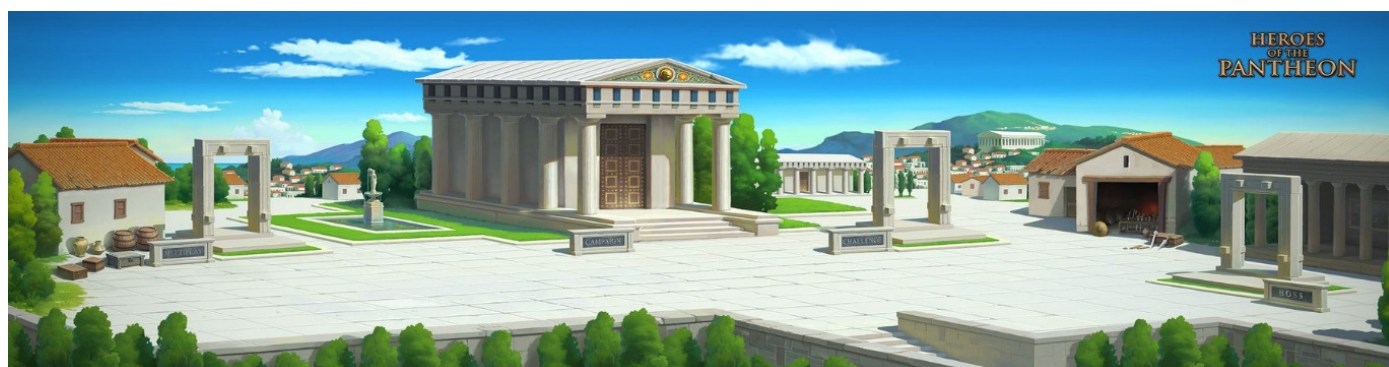
γ) Όταν ο τόνος και το πνεῦμα βρίσκονται στην ἴδια συλλαβή, τότε η οξεία ἡ ἡ βαρεῖα σημειώνεται ὕστερ' ἀπό το πνεῦμα και η περισπωμένη ἀπό πάνω του: ἄνθρωπος, Ἑλλην, αὔριον, Αἴας ὃς ἦρως ἦν, εὖρος, Ἡρα, ἡπαρ.

δ) Ο τόνος και το πνεῦμα παραλείπονται σε λέξεις που γράφονται ολόκληρες με κεφαλαία: ΕΛΛΑΣ, ΑΙΓΙΝΑ, ΠΑΡΘΕΝΩΝ.

ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Να τονίσετε σωστά τις λέξεις:

Α΄ ΣΤΗΛΗ	Β΄ ΣΤΗΛΗ	Γ΄ ΣΤΗΛΗ	Δ΄ ΣΤΗΛΗ
πα-ρα-θυ-ρο	βο-τρυ-ες	προ-τα-σις	α-μαρ-τα-νω
στρα-τι-ω-της	δυ-να-με-ων	σω-φρο-νες	ο-δος
α-λη-θει-α	πο-λις	πλη-ρης	πλου-τος
σφαι-ραι	βα-σι-λε-α	χω-ραι	τε-λει-ος
τρα-πε-ζα	βο-ες	θερ-μο-τα-τος	θει-ος
γλωσ-σης	η-βη	μοι-ραι-ος	ω-ραι-ος
κω-μη	πτε-ρυξ	κα-τω-τα-τος	χρυ-σους
κο-μη-της	κο-ραξ	του-τον	υ-ψη-λος
νη-σιω-της	κτη-μα-τος	α-γι-ος	τολ-μη
δε-σπο-της	γε-ρο-ντα	προ-σω-πον	η-με-ρα
μη-λε-α	δε-ξι-ο-της	γε-γρα-φα	γε-λοι-ος
βο-η-θει-α	βλεμ-μα	ο-ρα-σις	πο-λε-μου
θυ-ελ-λα	χει-μω-νος	ψευ-δο-μαι	πο-ρος
νη-σος	ποι-με-νων	υ-παρ-ξις	πω-ρος
αν-θρω-πων	η-γε-μο-νες	κα-τοι-κω	η-λιος
δω-ρου	ο-δο-ντων	λε-λυ-με-νος	υ-δωρ
λε-αι-να	κλη-τη-ρος	κο-πτω	φι-λο-τι-μος
δου-λοι	ρη-τωρ	πως	αν-δρει-ος
κη-ποις	πα-τε-ρες	ρε-ω	φαι-νο-μαι
κα-μη-λος	ε-δα-φη	βους	ρη-τον
η-ρως	βε-λος	νε-φος	ξε-νος
Τρω-ων	δε-σμος	ποι-ου-μαι	Α-θη-ναι-ος

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΣΚΗΣΗ: Σε ποιο μέρος του λόγου ανήκουν οι παρακάτω λέξεις:

λόγος	
έσμέν	
ήμάς	
έν	
γράφω	
πολλά	
πόλις	
οί	
άρμονία	
έκμανθάνω	
λόφος	
άγαθος	
ϋμνος	
σοί	
λέγοντες	
σπουδάζω	
ούτος	
βέλτιστος	
λειτουργέω-λειτουργῶ	

πείθω	
ἵνα	
ένδοξος	
συμφέρουσα	
ταῖς	
ᾧ	
δικαία	
τρέχουσα	
ποταμός	
έτέρας	
ἄνω	
φέρω	
διδάσκαλος	
ᾠριμος	
καί	
έστίν	
πολλάκις	
συμπόσιον	
τῶν	

Η ΝΕΑ ΠΤΩΣΗ: ΔΟΤΙΚΗ

Στα Αρχαία Ελληνικά υπάρχει μια νέα πτώση για μας τους Νεοέλληνες, η Δοτική. Αποδίδεται με τις προθέσεις «με», «σε», «για» ή απλή Αιτιατική πτώση.
π.χ. ἐν ψυχρῷ = **με** ψυχραιμία, ἐν συνεχείᾳ = στη (**σε** τη) συνέχεια
Στη Δοτική, όταν η λέξη τελειώνει σε α, η, ω, παίρνει από κάτω **υπογεγραμμένη**.

ΦΡΑΣΕΙΣ με ΔΟΤΙΚΗ

οικεία βουλήσει, οικεία θελήσει = οικειοθελώς, θεληματικά, αυτοβούλως, με τη θέλησή
ΠΡΟΤΑΣΗ: Προσφέρει, οικεία βουλήσει, τη βοήθειά του, όποτε και όπως μπορεί.

οἶκοι = στο σπίτι (οἶκος = σπίτι)

ΠΡΟΤΑΣΗ: Αποφασίσαμε να παραμείνουμε οἶκοι και να εργαστούμε αρκετά.

ὅμοιος ὁμοίω = ο ὅμοιος με τον ὁμοιο...

ΠΡΟΤΑΣΗ: Ὅμοιος ὁμοίω αἰεὶ πελάζει. = Ο ὅμοιος με τον ὁμοιό του πάντοτε συναναστρέφεται.

ονόματι = κατά το όνομα, με το όνομα

ΠΡΟΤΑΣΗ: Ο συνάδελφος, ονόματι Αριστόδημος, είναι νέος στη δουλειά.

ουαί υμίν = αλίμονο σε σας

ΠΡΟΤΑΣΗ: Ουαί υμίν γραμματεῖς και φαρισαῖοι υποκριτές. = Αλίμονό σας, γραμματεῖς και φαρισαῖοι υποκριτές. (από το Ευαγγέλιο)

παθών εν υπηρεσία = αυτός που έπαθε ατύχημα σε ώρα υπηρεσίας ή σε υπηρεσιακή αποστολή

ΠΡΟΤΑΣΗ: Πήρε σύνταξη ως παθών εν υπηρεσία.

παίζει εν ου παικτοῖς = παίζει με πράγματα που δεν είναι για παιχνίδι, δηλαδή γελοιοποιεί πράγματα που είναι σοβαρά

ΠΡΟΤΑΣΗ: Δεν είναι σοβαρό άτομο, παίζει εν ου παικτοῖς, κι έτσι γίνεται δυσάρεστος.

παίρνω τοῖς μετρητοῖς = παίρνω στα σοβαρά κάτι που, ίσως, δεν είναι τόσο σοβαρό

ΠΡΟΤΑΣΗ: Του είπαμε ένα αστείο κι αυτός το πήρε τοῖς μετρητοῖς και στενοχωρήθηκε.

παντί τρόπῳ = με οποιοδήποτε τρόπο, με κάθε τρόπο, παντοιοτρόπως

ΠΡΟΤΑΣΗ: Πρέπει να σώσουμε τη γη, παντί τρόπῳ, από την οικολογική κατά-στροφή.

παρ' Αρείω Πάγω = στον Άρειο Πάγο

ΠΡΟΤΑΣΗ: Είναι δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω, διακεκριμένος νομικός.

παρά τω πλευρώ = στο πλευρό, πλάι, δίπλα

ΠΡΟΤΑΣΗ: Στάθηκε παρά τω πλευρώ του κατηγορούμενου συζύγου της.

παρά τω πρωθυπουργώ = κοντά στον πρωθυπουργό

ΠΡΟΤΑΣΗ: Θήτησε ως Υπουργός παρά τω πρωθυπουργώ.

παρουσία = με παρουσία κάποιου, ενώ κάποιος είναι ή ήταν παρών

ΠΡΟΤΑΣΗ: Είπε, παρουσία μου, δυσάρεστα πράγματα, που με στενοχώρησαν.

πάση δυνάμει = με κάθε δύναμη, με όλες τις δυνάμεις

ΠΡΟΤΑΣΗ: Πρέπει να γίνει επίθεση του στρατού, πάση δυνάμει.

πάση θυσία = με κάθε θυσία, οπωσδήποτε

ΠΡΟΤΑΣΗ: Πρέπει να επιτύχουμε το αποτέλεσμα αυτό πάση θυσία.

πεζή = πεζός, πεζή, πεζό, πεζοί

ΠΡΟΤΑΣΗ: Διανύσαμε μεγάλες αποστάσεις πεζή και από την πεζοπορία πόνεσαν τα πόδια μας.

ποιητική αδεία = με ποιητική άδεια, με άδεια του ποιητή, δηλαδή με την ελευθερία που παρέχεται στον ποιητικό λόγο ή στον ποιητή.

ΠΡΟΤΑΣΗ: Αυτό τυπικά δεν είναι σωστό, αλλά μπορούμε να το πούμε, ποιητική αδεία.

πολλώ μάλλον, τοσούτω μάλλον, πόσω μάλλον = πολύ περισσότερο (επιτατικό)

ΠΡΟΤΑΣΗ: Αυτό δεν μπορούσε να το προβλέψει ούτε ο Διευθυντής, πολλώ μάλλον ένας νέος υπάλληλος.

πράγματι = πραγματικά, αλήθεια

ΠΡΟΤΑΣΗ: Πράγματι, χθες το μεσημέρι συναντηθήκαμε στον δρόμο.

προφάσεις εν αμαρτίαις = προσχήματα για δικαιολόγηση παραλείψεων ή ανεπίτρεπτων ενεργειών (αμαρτία = σφάλμα, παράπτωμα και ιδιαίτερα θρησκευτικό)

ΠΡΟΤΑΣΗ: Ο ασθενής αφέθηκε αβοήθητος και οι όποιες, εκ των υστέρων, δικαιολογίες για την αντιμετώπισή του είναι προφάσεις εν αμαρτίαις.

πτωχοί τω πνεύματι = φτωχοί στο μυαλό, άφρονες, ταπεινοί άνθρωποι

Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι = Ευτυχισμένοι οι ταπεινοί. (από τους «Μακαρισμούς» του Ευαγγελίου)

ΠΡΟΤΑΣΗ: Οι πτωχοί τω πνεύματι άνθρωποι ζουν πιο απλά, οι επιθυμίες τους είναι λιγοστές.

γνωστόν τοις πάσι = σε όλους γνωστό, πασίγνωστο

ΠΡΟΤΑΣΗ: Αυτό που λες είναι γνωστόν τοις πάσι.

συν Αθηνά = μαζί με την Αθηνά, με τη βοήθεια της Αθηνάς...

ΠΡΟΤΑΣΗ: Συν Αθηνά και χείρα κίνει = Μαζί με τη βοήθεια της Αθηνάς κούνα και τα χέρια σου. (Η φράση σημαίνει ότι, εκτός από το να επικαλείσαι τη βοήθεια του θεού, πρέπει να καταβάλεις και τις απαιτούμενες προσωπικές προσπάθειες, για να πετύχεις.)

συν αυτώ, συν αυτοίς = μαζί με αυτόν, μαζί με αυτούς, η ακολουθία του (τους), η παρέα του (τους)

ΠΡΟΤΑΣΗ: Τον πρόεδρο και τους συν αυτώ, δηλαδή τους ακολούθους του, υποδέχτηκε ο τοπικός άρχοντας.

συν γυναιξί και τέκνοις = μαζί με γυναίκες και παιδιά, οικογενειακώς

ΠΡΟΤΑΣΗ: Ήρθαν οι περισσότεροι συνάδελφοι συν γυναιξί και τέκνοις, οικογενειακώς.

συν Θεώ = με τη βοήθεια του Θεού, Θεού θέλοντος

ΠΡΟΤΑΣΗ: Εφέτος, συν Θεώ, θα πάμε διακοπές στο εξωτερικό, που είναι το μεγάλο μας όνειρο.

συν τοις άλλοις = μαζί με όλα τ' άλλα, σε όλα τα άλλα πρόσθεσε ότι...

ΠΡΟΤΑΣΗ: Συν τοις άλλοις, είναι και κακός μαθητής.

συν τω χρόνῳ = με την πάροδο του χρόνου

ΠΡΟΤΑΣΗ: Συν τω χρόνῳ, θα γνωρίσεις καλύτερα τους νέους συναδέλφους σου.

ταύρος εν υαλοπωλείῳ = ταύρος σε υαλοπωλείο, όπως αν μπει απειλητικά ταύρος σε υαλοπωλείο

ΠΡΟΤΑΣΗ: Τα έκαμε όλα γυαλιά καρφιά, σαν ταύρος εν υαλοπωλείῳ.

ἀμα τη εμφανίσει, επί τη εμφανίσει = με την εμφάνιση...

ΠΡΟΤΑΣΗ: Ἀμα τη εμφανίσει του διευθυντή, πάγωσαν όλοι από τον φόβο τους.

τη τάξει = στη σειρά, στη διάταξη, στην ιεραρχία

ΠΡΟΤΑΣΗ: Ο υπουργός παρά τω πρωθυπουργῷ είναι ο πρώτος τη τάξει υπουργός. Ο προϊστάμενος τμήματος είναι ο τελευταίος τη τάξει που παίρνει το επίδομα ευθύνης.

τοις εκατό, τοις χιλίοις, τοις εκατομμυρίοις = στα εκατό, στα χίλια, στο εκατομμύριο

ΠΡΟΤΑΣΗ: Το ποσοστό, επί τοις εκατό, των νοσούντων είναι ανησυχητικό.

τοις κείνων ρήμασι = στα λόγια εκείνων

ΠΡΟΤΑΣΗ: Τήδε κείμεθα τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι. = Βρισκόμαστε εδώ υπακούοντας στα λόγια τους.

τοις μετρητοῖς = σε μετρητά

επί πιστώσει = με πίστωση, καθυστερημένη πληρωμή

ΠΡΟΤΑΣΗ: Αυτός πλήρωσε επί πιστώσει, ενώ εγώ τοις μετρητοῖς.

τρικυμία εν κρανίῳ = σύγχυση φρενών, διανοητική αναστάτωση, φουρτούνα του μυαλού

ΠΡΟΤΑΣΗ: Δεν μπορείς να συνεννοηθείς μαζί του. Αυτός έχει τρικυμία εν κρανίῳ.

τύποις = ως προς τους τύπους, κατά τους τύπους, τυπικά

ουσία = ως προς την ουσία, κατ' ουσίαν, ουσιαστικά

ΠΡΟΤΑΣΗ: Αυτός που θα αναλάβει ως προϊστάμενος πρέπει να είναι κατάλληλος για τη θέση, τύποις και ουσία.

τω αγνώστῳ θεῷ = στον άγνωστο θεό

ΠΡΟΤΑΣΗ: Στην αρχαία Αθήνα υπήρχε στήλη με την αφιέρωση «τω αγνώστῳ θεῷ», αφιερωμένη στον άγνωστο θεό.

τω καιρώ εκείνω = τότε, στα παλιά τα χρόνια... (από τη γνωστή ευαγγελική φράση)

ΠΡΟΤΑΣΗ: Τω καιρώ εκείνω, ο δάσκαλος με τη βέργα του ήταν πιο πολύ θηριοδασστής παρά δάσκαλος.

τω όντι, τωόντι και τώντις = όντως, πράγματι, πραγματικά

ΠΡΟΤΑΣΗ: Η κατάσταση είναι τωόντι πολύ σοβαρή.

υπαιτιότητα = από υπαιτιότητα, εξαιτίας

ΠΡΟΤΑΣΗ: Όλα έγιναν υπαιτιότητά μου και έχω μετανιώσει γι' αυτό.

φύσει = εκ φύσεως, από τη φύση του, λόγω της φύσης του

ΠΡΟΤΑΣΗ: Είναι φύσει αδύνατον να συμβεί κάτι τέτοιο.

φωνή βοώντος εν τη ερήμω = φωνή κάποιου που φωνάζει στην έρημο

(μεταφορικά: δεν ακούει κανένας, δεν υπάρχει καμιά ανταπόκριση)

ΠΡΟΤΑΣΗ: Τόσο καιρό τους προειδοποιώ για τον κίνδυνο, αλλά φωνή βοώντος εν τη ερήμω, δεν μου δίνει σημασία κανείς.

ψυχή τε και σώματι = με την ψυχή και με το σώμα, με όλες τις δυνάμεις, ολοκληρωτικά

ΠΡΟΤΑΣΗ: Αφοσιώθηκε σε αυτόν τον σκοπό, ψυχή τε και σώματι, καταθέτοντας όλες του τις δυνάμεις.

ως εν ονείρω = σαν σε όνειρο, μακριά από την πραγματικότητα, απροσδιόριστα

όνειρο εν ονείρω = κατάσταση στην οποία βλέπει κανένας όνειρο μέσα σε όνειρο.

ΠΡΟΤΑΣΗ: Μετά τον βαθύ ύπνο, ξύπνησα δύσκολα, ως εν ονείρω, σαν να ήμουν έξω από την πραγματικότητα.

ως εν ουρανώ = όπως στον ουρανό (Από την Κυριακή προσευχή)

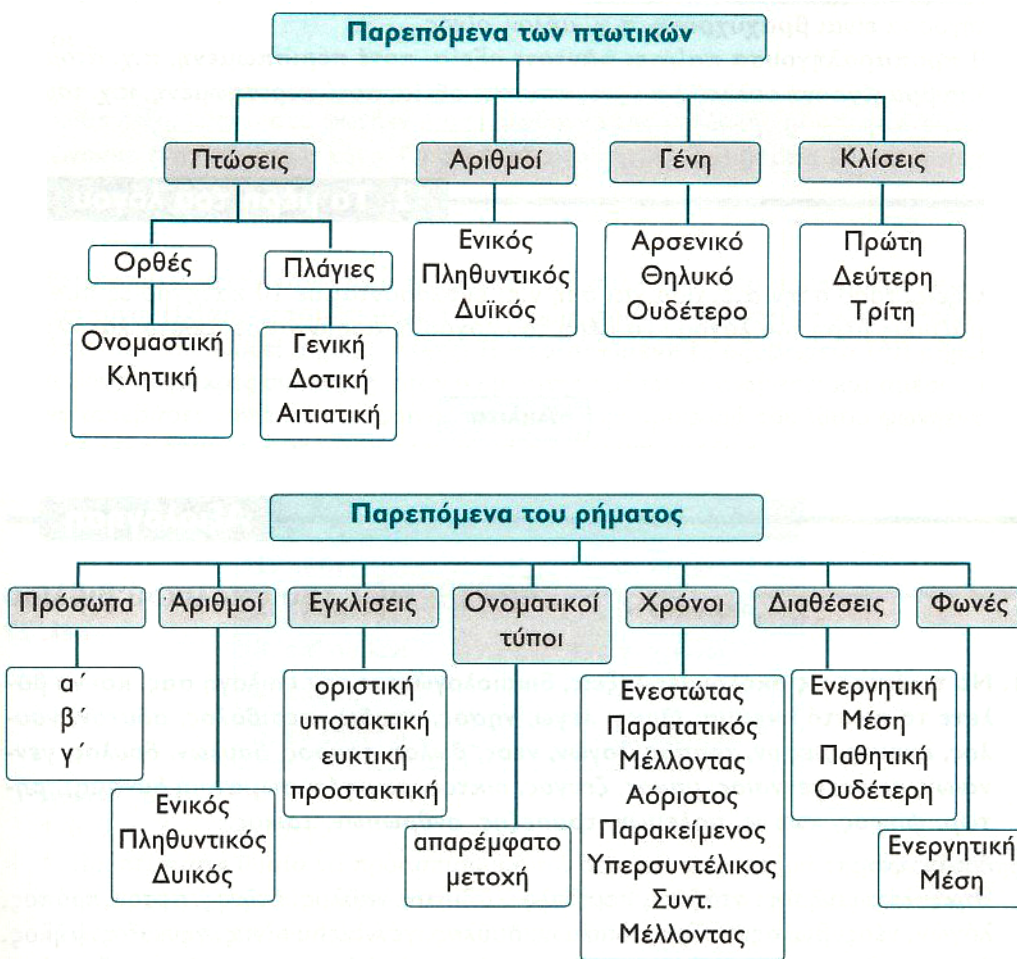
ΠΡΟΤΑΣΗ: Ως εν ουρανώ και επί της γης, ας υπάρξει γαλήνη.

ως εν παρόδω ελέχθη = όπως ελέχθη παρενθετικά

ΠΡΟΤΑΣΗ: Η φυγή του, ως εν παρόδω ελέχθη, ξάφνιασε πολύ και δυσάρεστα.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ			
Μέρη του λόγου	Χαρακτηριστικά		
	Μορφή	Χρήση στο λόγο	Σημασία
Ρήμα	Κλίνεται	Ρόλος: κυρίως κατηγορημα σε συμφωνία με το υποκείμενο	Κατάσταση, Διαδικασία, Ενέργεια, Δράση
Ουσιαστικό	Κλίνεται	Ρόλος: Υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο	Πρόσωπα, Ζώα, Πράγματα, Αφηρημένες Έννοιες
Επίθετο	Κλίνεται	Ρόλος: Κατηγορούμενο, Προσδιορισμός	Ιδιότητες, Χαρακτηριστικά
Άρθρο	Κλίνεται	Ρόλος: Προσδιορισμός του γένους	
Αντωνυμία	Κλίνεται	Ρόλος: Στη θέση ενός ονόματος	
Επίρρημα	άκλιτο		Τρόπος, τόπος, χρόνος, Ποσό
Πρόθεση	άκλιτο	Ρόλος: προσδιορισμός επιρρηματικός	Τρόπος, τόπος, αιτία, σκοπός, αναφορά
Σύνδεσμος	άκλιτο	Ρόλος: συνδέει μέρη του λόγου ή προτάσεις	Είδος διασύνδεσης
Επιφώνημα	άκλιτο	Ρόλος: έκφραση συναισθήματος	

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Στο απόσπασμα από το μύθο του Αισώπου που ακολουθεί να εντοπίσετε τα ρήματα, τα ουσιαστικά και τα επίθετα.

ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Ἄετος καὶ ἀλώπηξ φιλίαν πρὸς ἀλλήλους σπείσάμενοι πλησίον ἑαυτῶν οἰκεῖν διέγνωσαν βεβαίωσιν φιλίας τὴν συνήθειαν ποιούμενοι. Καὶ δὴ ὁ μὲν ἀναβάς ἐπὶ τι περίμηκες δένδρον ἐνεοττοποίησατο, ἡ δὲ εἰς τὸν ὑποκείμενον θάμνον ἔτεκεν.

2. Στον επόμενο μύθο του Αισώπου να βρείτε τις λέξεις που απαντώνται ίδιες και στη ν.ε.:

ΠΟΙΜΗΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΑΤΑ

Κατὰ τῶν τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιούντων, τοὺς δὲ φίλους κακῶς ὅδε λόγος ἐφαρμόζει:

Ποιμὴν θεὶς τὸ ἱμάτιον καὶ ἀναβάς ἐπὶ δρυὸν ἐράβδιζεν τῶν βαλάνων τοῖς πρόβατοις. Τὰ δὲ πρόβατα περὶ τε τῶν βαλάνων ἐμαχήσαντο καὶ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ διέφθειραν. Καταβάς δὲ καὶ ἰδὼν τὸ συμβεβηκὸς εἶπεν· ὦ κάκιστα πρόβατα, ὑμεῖς ἄλλοις τὰ ἔρια...

ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίῃ δὲ τ' ὄνειδος

Ἡσίοδος, Ἔργα καὶ Ἡμέραι, στ. 311

Ἡ δουλειὰ δεν εἶναι ντροπὴ· ντροπὴ εἶναι νὰ μὴν κάνεις τίποτε.

ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

❖ Να αποδώσετε με μία ή περισσότερες λέξεις τη σημασία των παρακάτω φράσεων:

εν μέρει	
συν θεώ	
πάση θυσία	
επί τη ευκαιρία	
εν τέλει	
Γη της Επαγγελίας	
από μηχανής θεός	
ενώπιος ενωπίω	
εν συνεχεία	
εφ' όρου ζωής	
γόρδιος δεσμός	
εν πάση περιπτώσει	
δίνω γη και ύδωρ	
γνώθι σαυτόν	
τα παιδιά παίζει	
εν ανάγκη	
πίνω το πικρό ποτήρι	
εν δράσει	
επ' αυτοφώρω	
κύκνειο άσμα	
αιέν αριστεύειν	
πίνω το αμίλητο νερό	
άνω ποταμών	
μέτρον άριστον	
έπεα πτερόεντα	
καινά δαιμόνια	
ευ αγωνίζεσθαι	
πυξ λαξ	

Η Καθηγήτρια
Γαρυφαλλιά Καλαντζή